

Tuen käsikirja

Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen järjestäminen Kontiolahdella

Sisällysluettelo

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki – Johdanto.....	3
Keskeiset periaatteet	3
Opiskelun ja koulunkäynnin yleinen tuki	9
Opiskelun ja koulunkäynnin tehostettu tuki.....	10
Opetuksen ja koulunkäynnin erityinen tuki	13

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki – Johdanto

Tukea suunniteltaessa tarkastellaan ensin koulun ja luokan toimintatapoja, monipuolisia opetusmenetelmiä ja -järjestelyjä, oppimisympäristöjä ja niiden soveltuvuutta/muokattavuutta oppilaille. Tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa opetusryhmässä ja lähikoulussa erilaisin joustavin järjestelyin. Tukea voi tarvita kuka tahansa oppilas jossain koulupolkunsa vaiheessa, vaikka varsinaista oppimisvaikeutta hänellä ei olisikaan. Kaikkien opettajien ja oppilashuollon asiantuntijoiden vastuulla on oppilaiden tuen tarpeen havaitseminen, tuen suunnittelu ja toteuttaminen. Oppilaan muuttaessa eri kouluun tuen tarvetta arvioidaan uudelleen ja päivitetään pedagogiset asiakirjat. Pedagogiset asiakirjat laaditaan aina yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa Wilmaan.

Keskeiset periaatteet

KESKEISET PERIAATTEET	TOIMINTA
Hyvä koulupolku	<p>Oppilaan hyvä koulupolku toteutuu niin, että yleisopetus on laadukasta, hyvin järjestettyä ja resursoitua. Yleisopetuksen mahdollisuuksia vastata kaikkien oppilaiden oppimisen ja kasvatuksen haasteisiin tulee kaikin tavoin vahvistaa.</p> <p>Tähän päästään pitämällä luokkakoko riittävän pienenä, vahvistamalla samanaikaisopetusta, osa-aikaista erityisopetusta, oppilashuoltoa ja konsultaatiota sekä huolehtimalla riittävästä opettajien täydennyskoulutuksesta ja työhyvinvoinnista.</p> <p>Koulujen vuosikohtaiset työsuunnitelmat perustuvat toimiviin rakenteisiin, selkeään johtamiseen, suunnitelmallisuuteen, sitoutumiseen yhteisiin käytänteisiin ja pelisääntöihin, avoimeen ja rakentavaan vuorovaikutukseen sekä jatkuvaan seurantaan. Opetuksen laadun arvioinnin pohjana ovat laatutyön puitteissa tehtävät koulujen laatukortit.</p> <p>Hyvän koulupolun ja perusopetuksen laadun varmistamiseen kuuluu myös koulujen oppilashuollon käytänteiden yhtenäistäminen. Oppilashuollon vuosittaista kiertoa, toimintatapoja ja -menetelmiä kuvataan oppilashuollon käsikirjassa ja vuosikelloissa. Esi- ja alkuopetuksen vuosikello sisältää yhteistyön ja oppilashuollon toimintatavat. Alakoulujen vuosikello sisältää kunnan yhteiset oppilashuollolliset toimintatavat. Yläkoulun vuosikello sisältää nivelvaiheyhteistyön alakouluista yläkouluun sekä yläkoulusta toiselle asteelle.</p>
Lähikouluperiaate	<p>Kontiolahdella kasvun ja oppimisen tuki pyritään järjestämään lähikouluperiaatteen mukaisesti ensisijaisesti oppilaan lähikoulussa ja yleisopetuksen ryhmässä riippumatta koulun koosta, sijainnista tai muista oppimisympäristöön liittyvistä tekijöistä. Tukimuotoina ovat joustavat opetusjärjestelyt, jolloin mahdollistuu vertaisoppiminen, samanaikaisopetus, klinikkamuotoinen opetus, kuntouttava toiminta, erilaiset kerhot (motoriikka, sosiaaliset taidot, läksy...), ohjaajapalvelut, erityisopettajan antama konsultaatio ja opetus, täydennyskoulutus, jne.</p>

	<p>Tulkitsemis- ja ohjaajapalvelut tukevat oppilaiden oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytyksiä ja mahdollistavat esteettömän oppimisympäristön.</p> <p>Mikäli oppilas tarvitsee vaativaa erityistä tukea, jota lähikoulussa ei pystytä järjestämään, se järjestetään Lehmon koulussa.</p>
Osallisuus ryhmään ja yhteistyöhön	<p>Opetus edistää kannustavaa vuorovaikutusta, yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Osallisuuden kautta tuetaan oppimista, hyvinvointia ja vastuullisuuteen kasvamista.</p> <p>Kouluhyvinvointia tuetaan kannustamalla oppilaita suvaitsevaan, oikeudenmukaiseen ja toiset huomioonottavaan käyttäytymiseen.</p> <p>Tavoitteen saavuttamisessa välineinä toimivat muun muassa ProKoulu ja KiVa-koulu. KiVa-koulu on kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma, jossa kaikki Kontiolahden koulut ovat mukana. ProKoulu on oppilaiden kasvun ja käyttäytymisen tukemista, opettamisen ja positiivisen tuen avulla. Kontiolahden kaikki alakoulut ovat mukana ProKoulussa. Yläkoulussa ProKoulun toimintamalleja hyödynnetään oppilaiden kanssa yhdessä suunnitelluilla käyttäytymisen teemajaksoilla. Myös kouluissa toimivat oppilaskunnat vahvistavat oppilaiden osallisuutta kouluissa.</p>
Hyvä tuki koulupolulle	<p>Opetuksessa painottuvat ennaltaehkäisevinä toimenpiteinä opetuksen eriyttäminen, joustavat pedagogiset ryhmittelyt, monipuoliset opetusmenetelmät ja osaamisen osoittaminen, tiimi- ja/tai samanaikaisopetus, tukiopeus ja osa-aikainen erityisopetus.</p> <p>Oppilashuoltotyössä tärkeää on tuen tarpeiden varhainen havaitseminen, joka ennalta ehkäisee vaikeuksien kasautumista. Tuen varhainen havaitseminen johtaa tarkoituksenmukaisten tukitoimien suunnitteluun ja toteutukseen. Arviointi on jatkuvaa ja toimii opetuksen ja oppilashuoltotyön suunnittelun ja järjestämisen perustana.</p>
Nivelvaiheet	<p>Nivelvaiheet tarkoittavat oppilaan siirtymistä esiopetuksesta alakouluun, alakoulusta yläkouluun ja yläkoulusta toiselle asteelle. Kaikessa nivelvaiheyhteistyössä toimitaan moniammatillisesti sekä yhteistyössä huoltajien kanssa. Koulunkäynnin ja opetuksen kannalta välttämättömät tiedot siirretään uudelle opetuksen järjestäjälle tiedonsiirtolomakkeen avulla (Joensuun seudun ops 2016, tiedonsiirtolomakkeet).</p> <p>Oppilaan koulupolun siirtymävaiheita valmistellaan ja toteutetaan yhteistyössä oppilaan, huoltajien sekä lähettävän että vastaanottavan tahon kanssa.</p>
Kodin ja koulun yhteistyö	<p>Kodin ja koulun yhteistyö on tärkeä osa koulun toimintaa. Kodin ja koulun yhteistyöllä tuetaan sitä, että jokainen oppilas saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Huoltajan on kasvatustehtävänsä onnistumiseksi saatava riittävästi tietoa lapsensa oppimisen ja kasvun edistymisestä. Lapsen ja huoltajan kanssa käytävät oppimiskeskustelut lukuvuosittain antavat kaikille toimijoille lisäinformaatiota. Viestinnässä painotetaan positiivisen ja säännöllisen</p>

	<p>palautteen merkitystä, jolloin huoltaja voi tukea ja edistää omalta osaltaan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä. Erityisen tärkeää on esiopetuksen ja koulun alkamisen, toisen ja kolmannen luokan, kuudennen ja seitsemännen luokan sekä yhdeksännen luokan päättymisen aikaisissa opetuksen nivelvaiheissa tapahtuva kodin ja koulun yhteistyö.</p> <p>Koti ja koulu ovat lapsen tärkeimmät kasvattajat. Huoltajalla on ensisijainen vastuu lasten kasvatuksesta, jota koulu tukee parhaansa mukaan. Kodin ja koulun yhteistyö on parhaimmillaan vastavuoroista kasvatuskumppanuutta, joka</p> <ul style="list-style-type: none"> • lisää lasten koulumotivaatiota ja opettajan oppilaantunteudesta • vaikuttaa myönteisesti luokan ja koulun ilmapiiriin sekä • vahvistaa kouluyhteisön hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä. <p>Huoltajille tiedotetaan opetuksen järjestämiseen liittyvistä asioista, opetussuunnitelmasta, oppimisen tavoitteista, oppimisympäristöistä, työtavoista, oppimisen tuesta ja oppilashuollosta, arvioinnista, arviointikeskusteluista ja todistuksista sekä opiskeluun liittyvistä valinnoista ja lukuvuoden tapahtumista. Huoltajien osallistuminen opetussuunnitelmatyöhön, lukuvuosisuunnitelmien valmisteluun, oppimiskeskusteluihin sekä koulun toiminnan suunnitteluun tulee tehdä huoltajille vaivattomaksi. Yhteistyötavat kuvataan koulun lukuvuosisuunnitelmassa.</p>
<p>Oppilaan ohjaus</p>	<p>Peruskoulussa annetaan ohjausta yhtenäisesti koko perusopetuksen ajan. Ohjausta antavat opettajat ja opinto-ohjaajat sekä heidän kanssaan yhteistyötä tekevät tahot, esimerkiksi kunnan nuoriso-ohjaaja, koulukuraattorit ja sosiaalityöntekijät (Lehmossa kasvatusohjaaja). Kaikki ohjaustoimintaan osallistuvat henkilöt toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja opintojen nivelvaiheessa, erityisesti oppilaan siirtyessä alakoulusta yläkouluun tai perusopetuksesta toiselle asteelle.</p> <p>Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta kunkin oppiaineen opiskelussa: auttaa häntä kehittymään oppijana, vahvistaa hänen valmiuksiaan uuden oppimiseen sekä ennalta ehkäistä opintoihin liittyvien mahdollisten ongelmien syntymistä. Koulun edustaja on yhteydessä oppilaidensa huoltajiin ja antaa tietoa perusopetuksen työtavoista, valintamahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan oppimiselle ja tulevaisuudelle. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen selvitetään ohjauksen järjestämiseen, opiskeluun, oppilashuoltoon ja tukipalveluihin liittyvät koulukohtaiset asiat.</p> <p>Koulussa toteutettava ohjaus tukee ennaltaehkäisevän toiminnan lisäksi erityisesti niitä oppilaita, joilla on opiskeluun liittyviä vaikeuksia tai jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle perusopetuksen jälkeen. Erityistä tukea tarvitseville oppilaille annetaan ohjausta kiinteässä yhteistyössä huoltajan, oppilashuollon, koulu-/ammatinvalintapsykologin ja sosiaalitoimen sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.</p> <p>Perusasteen oppilaanohjaus tukee jatko-opintoihin hakeutuvien oppilaiden siirtymistä toiselle asteelle.</p>

	<p>Oppimissuunnitelmaan ja HOJKS:an kirjataan myös ohjaukseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet.</p> <p>Päättövaiheen ohjauksessa on hyvä tuoda esille oppilaalle soveltuvia jatko-opintomahdollisuuksia ja selvittää oppilaan tarvitseman tuen jatkuminen.</p>
Kuraattori	<p>Koulukuraattorin työ on oppilaan ja perheen auttamista, tukemista ja eteenpäin ohjaamista yhdessä huoltajien ja muun tukiverkoston kanssa. Työhön kuuluu niin yksittäisten oppilaiden kuin koko kouluyhteisön hyvinvoinnin tukeminen. Kuraattori on koulun yhteisöllisen monialaisen oppilashuoltoryhmän jäsen ja hän osallistuu tarvittaessa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja tapaamisiin.</p>
Koulun johtaja/rehtori	<p>Koulun johdolla on vastuu tuen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvistä ratkaisuista ja niiden huomioon ottamisesta kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Koulun johtaja/rehtori huolehtii siitä, että koululla on riittävät resurssit tuen toteuttamiseen ja että lukujärjestykset mahdollistavat joustavat järjestelyt opetuksessa.</p> <p>Koulunjohtaja/rehtori vastaa pedagogisten arvioiden ja selvitysten käsittelystä pedagogisen ryhmän kokouksissa. Koulunjohtajat/rehtori vastaa siitä, että oppimissuunnitelmat ja HOJKS:t päivitetään vähintään kerran lukuvuodessa lokakuun loppuun mennessä, ellei siihen ole selkeää estettä.</p>
Erityisopettaja	<p>Erityisopettajan tehtävänä on oppimisvaikeuksien ja sosioemotionaalisten vaikeuksien varhainen kartoittaminen ja tunnistaminen sekä tukitoimien suunnitteleminen yhdessä luokan- ja aineenopettajien sekä opinto-ohjaajien kanssa. Erityisopettaja vastaa puheopetuksesta (ensisijaisesti 1–2. luokan oppilaille).</p> <p>Oppilasta tuetaan heti tuen tarpeen ilmetessä, ja siksi osaisissa erityisopetuksessa painottuu entistä enemmän luokan- ja aineenopettajien konsultointi ja ohjaus sekä samanlais- tai tiimiopettajuus. Erityisopettajan työskentelyn painopiste siirtyy oppiaineesta oppilaiden kasvun ja kehityksen kokonaisvaltaiseen ohjaukseen. Erityisopettajan tavoitteena on etsiä koko ajan yhteistyössä muiden opettajien kanssa pedagogisia menetelmiä ja työtapoja, jotka tukevat oppilaiden oppimista, kasvua ja kehitystä.</p> <p>Erityisopettaja kuuluu koulun oppilashuoltoryhmän ydinjoukkoon ja ohjaa ja koordinoi yhdessä rehtorin/johtajan, terveydenhoitajan ja kuraattorin kanssa koulun oppilashuoltoa. Hän pitää yhteyttä huoltajiin ja ohjaa oppilasta tarvittaessa jatkotutkimuksiin sekä kirjoittaa havaintoja oppilaan tilanteesta eri tahoille. Erityisopettaja huolehtii tiedonsiirrosta koulupolun nivelvaiheissa.</p> <p>Erityisopettaja arvioi yhdessä luokanopettajan tai -valvojan kanssa, onko oppilaalle tarpeen tehdä pedagoginen arvio. Hän osallistuu pedagogisen arvion laadintaan ja tarvittaessa vie sen pedagogisen ryhmän kokoukseen. Huoltajalle ko. kokousajan kohdan tiedottaa tilanteesta riippuen erityisopettaja/luokanopettaja tai -valvoja.</p>

	<p>Erityisopettaja osallistuu oppimissuunnitelman laadintaan. Tehostetun tuen aikana osa-aikaisen erityisopetuksen merkitys tukimuotona yleensä vahvistuu ja toimenkuvassa painottuvat ohjauksen, konsultoinnin ja joustavien opetusratkaisujen lisäksi oppilaan oppimisvaikeuksien kuntouttaminen sekä emotionaalisten ja sosiaalisten taitojen ohjaaminen. Erityisopettaja ohjaa koulunkäynninohjaajia tehostetun tuen antamisessa.</p> <p>Erityisopettaja kirjaa osa-aikaista erityisopetusta saavat oppilaat Wilmaan tukitoimet-korttiin vähintään neljännesvuosittain. Kirjaaminen tehdään ainakin niistä säännöllisesti erityisopetusta saavista oppilaista, joiden tuen tarve näyttää olevan pitkäaikaista ja mahdollisesti kasvavaa.</p> <p>Erityisopettaja vastaa pedagogisen selvityksen ja HOJKS:n laadinnasta. Tarkempi kuvaus on erityisluokanopettajan kuvauksen kohdalla.</p>
<p>Luokanopettaja/luokanvalvoja/erityisluokanopettaja</p>	<p>Opettaja merkitsee oppilaille antamansa tukitoimet Wilmaan tukitoimet-korttiin vähintään neljännesvuosittain ja seuraa myös muiden opettajien tukitoimien merkitsemistä Wilmassa. Luokanopettaja tai -valvoja vastaa pedagogisen arvion kokoomisesta ja kirjaamisesta Wilmaan. Hän ottaa asian puheeksi huoltajien ja oppilaan kanssa. Luokanvalvoja huolehtii siitä, että arvio viedään monialaisen pedagogisen ryhmän käsiteltäväksi ja tiedottaa huoltajia tehostetun tuen päätöksestä (tai siitä, että oppilas jatkaa yleisen tuen piirissä).</p> <p>Oppimissuunnitelman laadinnan käynnistää luokanopettaja tai -valvoja, joka vastaa myös suunnitelman kirjaamisesta. Hän huolehtii siitä, että huoltajalle ja oppilaalle annetaan mahdollisuus osallistua oppimissuunnitelman laadintaan.</p> <p>Luokanopettaja osallistuu oman luokan oppilaiden tuen suunnitteluun ja vastaa omalta osaltaan HOJKS:an kirjatusta tuesta ja arvioi tavoitteiden toteutumisesta.</p> <p>HOJKS-palaverin koollekutsujana toimii tilanteesta riippuen luokanopettaja/-valvoja/erityisluokanopettaja.</p> <p>Erityisluokanopettaja vastaa pedagogisen selvityksen laadinnasta, käsittelystä ja HOJKS-asiakirjasta yhdessä luokanopettajan tai -luokanvalvojan kanssa. Hän vie pedagogisen selvityksen pedagogisen ryhmän kokoukseen. Hän huolehtii pedagogisen ryhmän päätösten tiedottamisesta tarvittaville tahoille (mm. huoltajalle ja yläkoulun erityisopettajalle).</p> <p>Erityisopettaja valmistelee pedagogisen selvityksen (informoi huoltajaa asiakirjan laadinnasta jo ennen laadintaa, huolehtii huoltajan kuulemisen ja allekirjoitukset).</p> <p>Erityisopettaja/erityisluokanopettaja koordinoi ja kerää tarvittavat tiedot eri tahoilta ja kirjaa ne HOJKS:an.</p> <p>Erityisopettaja vastaa erityisopetuksen toteutuksesta yhdessä muiden toimijoiden kanssa ja ohjaa koulunkäynnin ohjaajia erityisen tuen antamisessa ja materiaalien valmistamisessa.</p>

	<p>Erityisopettaja kirjaa osa-aikaisen erityisopetuksen oppilaiden tukilomakkeet-korttiin Wilmassa.</p> <p>Erityisopettaja huolehtii omalta osaltaan oppilaan pedagogisista, oppimisympäristöön liittyvistä, oppilashuollollisista ja muista tukijärjestelyistä sekä oppilaan arvioinnista HOJKS:an liittyvien tavoitteiden osalta.</p>
Aineenopettaja	<p>Aineenopettaja osallistuu oppimissuunnitelman/HOJKS:n laadintaan (tavoitteet, keskeiset sisällöt ja arviointi) oman aineensa osalta ja vastaa oppimissuunnitelmaan/HOJKS:an kirjattujen tavoitteiden mukaisen opetuksen toteuttamisesta oppilaalle. Opettaja kirjaa oppilaalle antamansa tukitoimet vähintään neljännesvuosittain Wilmaan oppilaiden tukitoimet-korttiin. Hän ohjaa koulunkäynninohjaajia ohjauksellisen tuen antamisessa.</p>
Koulunkäynninohjaaja/henkilökohtainen avustaja	<p>Koulunkäynninohjaajan antama tuki edistää oppilaan itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Koulunkäynninohjaaja toimii oppilaan tukena opettajilta saamansa ohjeistuksen mukaisesti.</p>
Arviointi	<p>Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä ja lähtökohdista siinä ovat oppilaan vahvuudet ja kehittämiskohteet. Itse- ja vertaisarviointit ja oppimiskeskustelu ovat osa opettajan kokoamaa tietoa oppilaiden edistymisestä oppimisen eri osa-alueilla ja erilaisissa oppimistilanteissa. Tällöin on tärkeää ottaa huomioon oppilaiden erilaiset tavat oppia ja työskennellä sekä huolehtia siitä, ettei edistymisen ja osaamisen osoittamiselle ole esteitä. Erilaisissa arviointi- ja näyttötilanteissa varmistetaan, että kukin oppilas ymmärtää tehtäväksiannon ja saa riittävästi aikaa tehtävän suorittamiseen. Lisäksi huolehditaan mahdollisuuksista hyödyntää tarvittaessa tieto- ja viestintäteknologiaa ja antaa suullisia näyttöjä.</p> <p>Lievätkin oppimisvaikeudet ja oppilaiden mahdollisesti puutteellinen suomen kielen taito tulee ottaa huomioon arviointi- ja näyttötilanteita suunniteltaessa ja toteutettaessa.</p>
Kerhotoiminta	<p>Koulun kerhotoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain 47 §:ssä mainittua ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyä toimintaa, jonka järjestämisen perusteet on kirjattu opetussuunnitelmaan. Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi peruskouluissa järjestetään kerhotoimintaa. Kerhotoiminta on oppilaalle maksutonta ja vapaaehtoista. Kerhotoiminnan tavoitteena ovat mm. yhteisöllisyyden tukeminen, opiskelumotivaation vahvistaminen, kasvun tukeminen, osallisuuden lisääminen, luovan toiminnan ja ajattelun kehittäminen ja monipuolisen vapaa-ajan toiminnan vakiinnuttaminen luontevaksi osaksi koulupäivää. Jokaisella oppilaalla on mahdollisuus osallistua säännölliseen kerhoharrastukseen läpi koko perusopetuksen. Tavoitteena on myös kodin ja koulun yhteistyön kehittäminen monipuolistamalla yhteistyömuotoja ja vahvistamalla kasvatuskumppanuutta.</p>
Aamu- ja iltapäivätoiminta	<p>Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisvastuu on opetuksen järjestäjällä. Toiminnan piiriin kuuluvat 1–2. luokkien oppilaat sekä 3–9. luokkien oppilaat, joilla on erityisen tuen päätös. Aamu- ja iltapäivätoiminnalla pyritään vähentämään lasten yksinäistä aikaa ilman turvallisen aikuisen läsnäoloa. Toiminta on valvottua ja ohjattua vapaa-ajan toimin-</p>

	<p>taa, joka edistää oppilaiden keskinäisiä suhteita, kouluhyvinvointia ja -viihtyvyyttä. Toiminnan tavoitteena on kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen, joka edellyttää keskinäiseen luottamukseen perustavaa yhteistyötä.</p> <p>Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään kouluilla ja se on osa kouluyhteisöä. Siksi on tärkeää, että yhteistyö ja tiedonsiirto koulun kanssa toimivat. Lasten kuuleminen ja osallistaminen toiminnan suunnitteluun on olennainen osa aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämistä.</p> <p>Opetuksen järjestäjä laatii aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelman. Aamu- ja iltapäivätoiminnan lainsäädäntö velvoittaa kuntaa arvioimaan antamaansa tai hankkimaansa toimintaa yhteistyössä kotien ja palveluntuottajien kanssa.</p>
Oppilashuolto	Tarkemmat kuvaukset sekä yhteisöllisestä että yksilökohtaisesta monialaisesta oppilashuollosta löytyvät Kontiolahden kunnan oppilas- ja opiskelijahuoltosuunnitelmasta.
Koulun monialainen pedagoginen ryhmä	<p>Oppilaan siirtäminen tuen tasolta toiselle käsitellään monialaisessa pedagogisessa ryhmässä tai muulla tavalla järjestettävässä monialaisessa oppilashuoltotyössä (esimerkiksi terapeuttien kanssa).</p> <p>Pedagogisen ryhmän tai yksilökohtaisen monialaisen oppilashuoltoryhmän päätöksellä oppilas voidaan ohjata koulupsykologin tutkimuksiin, kun ollaan siirtymässä tehostetusta tuesta erityiseen tukeen. Vain poikkeustapauksissa koulupsykologin tutkimuksiin voidaan ohjata ilman edellä mainitun monialaisen ryhmän päätöstä. Oppilaan saama tuki ja tuen vaikuttavuuden arviointi tulee olla Wilmaan merkittynä ennen tutkimuksia.</p>

Opiskelun ja koulunkäynnin yleinen tuki

Suunnitelmallisuudelle, tavoitteellisuudelle ja yhteistyölle rakentuva koulun toimintakulttuuri tukee parhaiten yleisen tuen toteutumista. Koulun koko henkilökunta yhdessä oppilaan huoltajien kanssa tukevat oppilaan koulunkäyntiä, oppimista ja myönteistä kasvua ja kehitystä. Laadukas opetus sekä mahdollisuus saada ohjausta ja tukea oppimiseen ja koulunkäyntiin kaikilla luokka-asteilla ja kaikkina koulupäivinä on jokaisen oppilaan oikeus.

Yleisen tuen vaiheessa voidaan huomioida oppilaan lieviä oppimisvaikeuksia tai jossakin oppiaineessa ilmeneviä oppimisen esteitä. Oppilaan tarvitsemaa tukea voisi kuvailla, että se on satunnaisista tai tilapäisistä, ei kovin laajaa eikä intensiivistä. Oppilaan arviointi tapahtuu yleisopetuksen mukaan.

Yleisen tuen vaiheessa oppilaalle voidaan laatia yleisen tuen oppimissuunnitelma.

Opiskelun ja koulunkäynnin tehostettu tuki

Tehostetun tuen vaiheeseen siirrytään silloin, kun riittävän laadukkaasti ja pitkäjänteisesti toteutetusta yleisestä tuesta huolimatta oppilas tarvitsee vielä jotain enemmän opiskelunsa tueksi. Tehostetun tuen vaiheessa tukimuotoja on useita (vähintään kaksi) ja ne ovat säännöllisiä. Tehostetun tuen avulla tuetaan oppimista ja kasvua sekä ehkäistään oppilaan oppimiseen, sosiaaliseen vuorovaikutukseen, kehitykseen tai oppimiseen liittyvien ongelmien kasvamista tai kasautumista.

Opettaja konsultoi erityisopettajaa asiassa ja he yhdessä arvioivat, onko oppilaalle tarpeen tehdä pedagoginen arvio. Oppilaan luokanopettaja ja yläkoulussa luokanvalvoja päättää koulun erityisopettajaa konsultoituaan pedagogisen arvion laadinnasta ja tiedottaa siitä huoltajalle ennen asiakirjan laadinnan aloittamista.

Tehostetun tuen aloittamiseksi oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma, joka perustuu pedagogiseen arvioon. Jos yleisen tuen aikana oppilaalle on tehty oppimissuunnitelma, sitä voidaan käyttää pohjana suunnitelman laatimiselle.

Tehostettua tukea annetaan, kun

- oppilaan opetusta on eriytetty
- opetusta on järjestetty joustavasti ryhmitellen, samanaikaisopetuksena
- oppilas on saanut tukiovetusta
- oppimisen tilannetta on pohdittu yhdessä huoltajan kanssa
- oppilaan oppimista on arvioitu ja erityisopettaja on jo antanut luokan- tai aineenopettajalle ohjausta oppimisvaikeuksien huomioonottamiseksi (mm. menetelmä- ja materiaalivalinnat)
- oppilaan oppiminen edellyttää säännöllistä erityisopettajan opetusta
- interventioita tarkkaavuuden ja/tai käytöksen korjaamiseksi on jo tehty (tarvittaessa)
- oppilas saa säännöllisesti eri tukimuotoja.

Myös tehostettuun tukeen sisältyvät opetuksen eriyttäminen ja joustavat opetusjärjestelyt, joita toteutetaan tiimi- ja samanaikaisopetuksena, tukiovetuksena ja/tai osa-aikaisena erityisopetuksena. **Tehostetun tuen vaiheessa oppiaineiden oppimääriä ei yksilöllistetä ja oppilaan arviointi tapahtuu yleisopetussuunnitelman mukaan. Tehostetun tuen toteutumista seurataan sekä Wilmaan laaditun oppimissuunnitelman että vähintään neljännesvuosittain Wilman tukitoimet-lehdelle kirjattujen tukitoimien (lomake Wilmassa) avulla.**

TEHOSTETTU TUKI	TOIMENPITEET
<i>Pedagoginen arvio</i>	<p>Kun todetaan, että yleinen tuki ei riitä oppilaalle, luokanopettaja tai -valvoja alkaa koota Wilmaan pedagogista arviota. Oppilasta opettavat opettajat osallistuvat (tarvittaessa) pedagogisen arvion laadintaan. Oppilas osallistuu pedagogisen arvion laadintaan ikäkautensa ja edellytystensä mukaan opettajan tarkoituksenmukaiseksi katsomalla tavalla. Pedagoginen arvio tehdään yhteistyössä huoltajan kanssa. Pedagogisen arvion moniammatillinen käsittely ja päätöksen tekeminen, tehostetun tuen aloittamisesta tai yleisessä tuessa jatkamisesta tehdään koulun monialaisessa pedagogisessa ryhmässä. Päätös kirjataan pedagogiseen arvioon kohtaan Monialaisen ryhmän tekemä päätös.</p> <p><i>Pedagogisen arvion tekemisen käytänteet:</i></p> <p><i>a) Luokanopettajalla, -valvojalla, erityisopettajalla tai aineenopettajalla herää huoli oppilaasta (yleinen tuki ei riitä) ja hän alkaa koota pedagogista arviota.</i></p>

	<p>b) Huoltajalle tiedotetaan ennen laadinnan aloittamista (suositeltavaa joko puhelimitse/koululla tavaten) pedagogisen arvion laadinnasta ja sen käsittelyprosessista, huoltajalla on myös mahdollisuus osallistua arvion käsittelyyn.</p> <p>c) Arvion laatinut opettaja osallistuu itse pedagogisen ryhmän kokoukseen ja toimii arvion esittelijänä. Kokouksessa on läsnä oppilaan vastuullinen laaja-alainen erityisopettaja.</p> <p>d) Pedagoginen (monialainen) ryhmä tekee asiasta päätöksen: oppilas joko siirretään tehostettuun tukeen tai hän jatkaa yleisessä tuessa.</p> <p>e) Erityisopettaja kirjaa päätöksen pedagogiseen arvioon ja informoi päätöksestä huoltajalle.</p> <p>f) Poikkeustapauksissa (päätös erityisistä opetusjärjestelyistä, vuosiluokkiin sitomattomasta opetuksesta tai perusopetuksen poikkeavasta aloitusajankohdasta) huoltajan kuuleminen (huoltaja kommentoi Wilma-tunnuksilla kohdassa, Oppilaan ja huoltajan kuuleminen) ja allekirjoitukset. Muussa tapauksessa huoltajan kuulemista, tulostamista ja allekirjoituksia ei tarvita.</p>
<p>Oppimissuunnitelma</p>	<p>Oppimissuunnitelma toimii opettajille yksilöllisten tukimuotojen ja opetuksen suunnittelun välineenä. Se antaa huoltajille ja oppilaalle itselleen tietoa koulunkäynnin tukemisesta ja auttaa myös kaikkia hahmottamaan sitä, miten opiskelu etenee. Oppimissuunnitelma päivitetään vähintään kerran lukuvuodessa ja tarvittaessa useamminkin. Oppimissuunnitelman laadintaan osallistuvat tarvittavat oppilasta opettavat opettajat ja erityisopettaja sekä oppilas-huoltopalveluista vastaavat asiantuntijat (tarvittaessa). Oppilas osallistuu suunnitelman laadintaan ikäkautensa ja edellytystensä mukaisesti ja huoltajalle annetaan mahdollisuus kommentoida oppilaalle laadittua oppimissuunnitelmaa.</p> <p>Oppimissuunnitelma-asiakirja tallennetaan Wilmaan.</p> <p>Oppimissuunnitelma-lomakkeen laatiminen/päivittäminen /arviointi:</p> <p>a) Oppimissuunnitelman laadinnan käynnistää luokanopettaja tai -valvoja, joka myös vastaa suunnitelman kirjaamisesta Wilmaan.</p> <p>b) Oppimissuunnitelma tehdään yhteistyössä huoltajan (ja tarvittaessa oppilaan) kanssa. Huoltajan kommentit ja tarjottava tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Yhteydenottotapana voi olla huoltajasta riippuen: puhelimitse, Wilman kautta pikaviestinä tai tapaaminen koululla.</p> <p>c) Opettajat arvioivat oppilaan tilanteen ja suunnittelevat opetuksen tavoitteet ja järjestämisen oppimissuunnitelmaan ja kirjaavat ne Wilma-lomakkeeseen.</p> <p>d) Luokanopettaja/-valvoja huolehtii oppimissuunnitelman päivittämisestä ja kutsuu tarvittaessa huoltajat palaveriin.</p> <p>e) Oppimissuunnitelmaan kirjattujen tukitoimien toteutumista, tuloksellisuutta asetettuihin tavoitteisiin nähden arvioidaan vähintään kerran lukuvuodessa. Oppimissuunnitelmaa ei tarvitse tulostaa.</p>
<p>Vuosiluokkiin sitomaton opetus (VSOP)</p>	<p>Oppilas voi opiskella myös vuosiluokkiin sitomattomasti oman opinto-ohjelman mukaan. Se tarkoittaa sitä, että oppilas ei etene</p>

	<p>vuosiluokkiin jaetun oppimäärän mukaisesti. Vuosiluokkiin sitomaton opetus tarkoittaa toisaalta opiskelua ryhmissä, joissa on eri-ikäisiä oppilaita ja toisaalta yksilöllistä opiskelua oppilaan omien taitojen ja kykyjen mukaan vuosiluokasta riippumatta. Opetusjärjestelyt ovat joustavia ja sisältävät päivittäin ryhmitteilyä itsenäisestä opiskelusta erikokoisiin ryhmätilanteisiin. Oppilaan arviointi perustuu oppilaalle asetettuihin henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Arviointia varten voidaan oppiaineesta ottaa painopistealueita.</p> <p>Alakoulussa oppilas voi opiskella vuosiluokkiin sitomattomasti esim. alkuopetuksessa, yläkoulussa esim. koulun vaihdoksen yhteydessä tai maahanmuuttajaopetuksessa.</p> <p>Mikäli koulussa on kokonainen luokka tai luokkia, jotka opiskelevat vuosiluokkiin sitomattomasti, tulee koulun opetussuunnitelmassa olla oppiaineiden oppimääristä määriteltävinä opintokokonaisuudet muulla perusteella kuin vuosiluokittain. Kullekin kokonaisuudelle määritellään opetuksen tavoitteet, sisällöt ja tuntimäärät.</p> <p>Mikäli vuosiluokkiin sitomaton opetus koskee vain yksittäistä oppilasta, tehdään oppilaalle vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen hallintopäätös Dynastyyyn (rehtori tai koulunjohtaja). Oppilaan opinto-ohjelma ja siihen sisältyvät opintokokonaisuudet sekä myös mahdolliset tukitoimet kirjataan oppimissuunnitelmaan. Valmistavan opetuksen aikana maahanmuuttajataustaiselle oppilaalle laaditaan opinto-ohjelma.</p>
<p>Joustava perusopetus (JOPO)</p>	<p>Joustava perusopetus on 7–9. vuosiluokkien yhteydessä annettavaa toimintaa, jonka tavoitteena on vähentää perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäistä syrjäytymistä. Opetus järjestetään noin kymmenen oppilaan ryhmässä. Oppilaiden opetus tapahtuu osaksi koulussa ja osaksi työpaikoilla tai muissa oppimisympäristöissä. Muilla oppimisympäristöillä tarkoitetaan tässä leirikouluja, opintokäyntejä, työpaikkavierailuja tai muita vastaavia ympäristöjä.</p> <p>Kaikille oppilaille tehdään oma oppimissuunnitelma. Mikäli oppilaalla on yksilöllistettyjä oppiaineita, hänelle tehdään HOJKS (henkilökohtainen opetusjärjestelyjä koskeva suunnitelma). Joustavan perusopetuksen toiminnassa voidaan poiketa eri oppiainekokonaisuuksien ja niihin kuuluvien oppiaineiden vähimmäistuntimäärästä, jos se on perusteltua työpaikalla eikä perusopetuksen oppimäärän suorittaminen siitä syystä vaarannu.</p> <p>Jopo-opiskeluun haluavan on täytettävä edellä mainitut kriteerit myös huoltajien tuen osalta. Koulu tiedottaa joustavan perusopetuksen hausta kevätlukukauden alussa koulun kotisivuilla, opinto-ohjaajien ja erityisopettajien kautta ja hakuprosessi käynnistyy tämän jälkeen. Hakulomakkeita saa koulun kansliasta, erityisopettajilta, opinto-ohjaajilta sekä koulun kotisivuilta. Hakuaikaa on maaliskuu. Huhtikuussa hakijat haastatellaan ja valinnasta tiedotetaan toukokuussa kirjallisesti kaikille kirjallisen hakemuksen jättäneille. Valinnan valmistelee koulun pedagoginen ryhmä ja hallintopäätöksen tekee yläkoulun rehtori Dynastyyyn.</p>

Opetuksen ja koulunkäynnin erityinen tuki

Jos tehostettu tuki ei riitä, siirrytään seuraavaan tukivaiheeseen eli erityisen tuen antamiseen. Erityinen tuki muodostuu erityisen tuen päätökseen perustuvasta erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaisesta opetuksesta. Erityistä tukea annetaan niille oppilaille, joiden kasvun, kehityksen tai oppimisen tavoitteiden saavuttaminen ei toteudu riittävästi muilla tukitoimilla. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Käytettävissä ovat kaikki perusopetuksen tukimuodot.

Erityisen tuen tehtävänä on tarjota oppilaalle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista tukea niin, että oppilas voi suorittaa oppivelvollisuutensa ja saa pohjan opintojen jatkamiselle peruskoulun jälkeen. Oppilaan itsetuntoa ja opiskelumotivaatiota vahvistetaan ja häntä kannustetaan ottamaan edellytystensä puitteissa vastuuta opiskelustaan.

ERITYINEN TUKI	TOIMENPITEET
Pedagoginen selvitys	<p>Pedagoginen selvitys tarvitaan, kun oppilasta ollaan siirtämässä tehostetusta tuesta erityiseen tukeen tai päinvastoin. Selvitys tarvitaan myös erityisen tuen tarkistamisen yhteydessä 2. ja 6. luokan keväällä. Selvitys tarvitaan myös, jos kuntaan muuttaa oppilas, jolle on tehty erityisen tuen päätös edellisessä koulussa.</p> <p>Erityisen tuen päätöksistä tulee koululle kopio ja se säilytetään asianmukaisesti koulun arkistossa. Päätöksestä menee kopio myös huoltajille (koulutoimisto hoitaa).</p> <p>Pedagogisen selvityksen lomakkeen tekemisen käytänteet:</p> <p>a) Erityisopettaja on yhteydessä huoltajaan pedagogisen selvityksen laadinnasta ja sen käsittelyprosessista. Yhteydenotto kirjataan pedagogiseen selvitykseen kohtaan; Selvitys oppilaan ja huoltajan kanssa tehdystä yhteistyöstä (päivämäärä):</p> <p>b) Erityisopettaja tai erityisluokanopettaja alkaa koota pedagogista selvitystä Wilmaan. Hän kokoaa lomakkeeseen eri opettajien kommentit oppilaan vahvuuksista, koulunkäynnistä, opiskelusta ja tarvittaessa oppiaineiden yksilöllistämisen tarpeesta.</p> <p>c) Pedagogisen ryhmän kokouksessa ovat läsnä oppilaan vastuullinen erityisopettaja ja luokanopettaja/aineenopettaja ja kouluterveydenhoitaja/kuraattori/koulupsykologi tms., jotta monialaisuuden kriteeri täyttyy.</p> <p>d) Pedagoginen ryhmä tekee asiasta suosituksen, joko oppilaan siirtäminen erityiseen tukeen tai tehostettuun tukeen/oppilas voi jatkaa edelleen tehostetussa tuessa.</p> <p>e) Pedagogisessa ryhmässä voidaan päättää hankkia asiantuntijalausunto (esim. oppilaan ohjaaminen oppimisvaikeustutkimuksiin koulupsykologille).</p> <p>f) Erityisopettaja kirjaa pedagogisen ryhmän suosituksen pedagogiseen selvitykseen.</p> <p>g) Huoltajaa ja oppilasta kuullaan ja kuulemistapa kirjataan pedagogiseen selvitykseen. Kuulemistapana voi olla huoltajasta riippuen: Wilman kautta (tällöin huoltaja voi kirjata kommentit suoraan kohtaan Oppilaan ja huoltajien kommentit/perustelut) tai puhelimitse, jolloin opettaja kirjaa ne.</p> <p>h) Pedagogisen selvityksen sähköisen asiakirjatarkastuksen tekee Lehmon koulun apulaisrehtori ennen huoltajien allekirjoituksia.</p>

	<p><i>i) Tarkistuksen jälkeen erityisopettaja tulostaa pedagogisen selvityksen ja täydentää siihen päivämäärän mistä ajankohdasta alkaen päätöstä haetaan, pääsääntöisesti ei takautuvia päivämääriä. Huoltajien allekirjoitusten ja kannan jälkeen pedagoginen selvitys toimitetaan päätöksentekoa varten sivistysjohtajalle.</i></p>
<p>Erityisen tuen päätös</p>	<p>Erityisen tuen päätöksen tekee sivistysjohtaja pedagogisen selvityksen perusteella, samaan pedagogiseen selvitykseen, elleivät huoltajat vastusta sitä. Jos he vastustavat, niin silloin päätöksen tekee sivistyslautakunta. Mikäli on tarpeen tehdä muutoksia oppilaalle aiemmin haettuun erityisen tuen päätökseen (mm. opetuksen järjestämipaikka, yksilöllistettyjen oppiaineiden lisääminen tai poistaminen), laaditaan oppilaalle uusi pedagoginen selvitys ja se käsitellään monialaisessa pedagogisessa ryhmässä ja sivistysjohtaja tekee siitä uuden päätöksen.</p> <p>Kun erityisen tuen tarpeellisuus raukeaa 2. ja 6. luokan keväällä, oppilas siirtyy erityisestä tuesta tehostettuun tukeen. Tällöin koulun johtaja/rehtori tekee päätöksen tehostettuun tukeen siirtymisestä ja päätös kirjataan tarkistamisen yhteydessä tehtyyn pedagogiseen selvitykseen.</p> <p>Mikäli on tarpeen jatkaa erityisessä tuessa määräaikaisen päätöksen rautessa 2. ja 6. luokan jälkeen, oppilaasta laaditaan uusi pedagoginen selvitys ja haetaan uutta päätöstä sivistysjohtajalta.</p> <p>Tieto välitetään tarvittaville tahoille (esim. ennen 7. luokan alkamista yläkoulun erityisopettajalle).</p> <p>Päätöksen oppilaan erityisen tuen lopettamisesta muissa kuin määräaikaisen päätöksen raukeamiskohdissa tekee aina sivistysjohtaja pedagogiseen selvityksen pohjalta samaan asiakirjaan.</p> <p>Erityisen tuen päätöksessä on seuraavat kohdat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppilas siirretään erityisen tuen piiriin ja hänelle laaditaan HOJKS • erityisen tuen päätös puretaan ja oppilas siirtyy tehostetun tuen piiriin • pidennetty oppivelvollisuus • pidennetyt oppivelvollisuuden purkaminen • siirtoa ei hyväksytä ja oppilas jatkaa tehostetun tuen piirissä ja oppimissuunnitelma päivitetään <p>Erityisen tuen päätöksessä päätetään myös yksilöllistetyt oppiaineet, opetuksen pääsääntöinen järjestämipaikka sekä tarvittaessa kyydityspuolue ja ohjaaja/avustajapalvelut (yleisopetuksen luokka/erityisopetuksen pienryhmä).</p>
<p>Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)</p>	<p>Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) toimii ensisijaisesti pedagogisena asiakirjana ja sisältää suunnitelman siitä, miten erityinen tuki ja erityisopetus sen osana toteutetaan. Tavoitteena on tukea oppilasta kokonaisvaltaisesti ja hänen oppimisedellytyksensä mukaisella tavalla.</p>

	<p>HOJKS:n lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet ja myönteiset havainnot oppilaan edistymisestä. Onnistumisen edellytykseksi kirjataan oppilaalle soveltuvat sisällölliset ja menetelmälliset ratkaisut. HOJKS sisältää oppiainekohtaisen (erityisesti yksilöllistetyt oppiaineet) tai toiminta-aluekohtaisen tavoitesuunnitelman, suunnitelman pedagogisista menetelmistä, yleisopetuksen integroinnin tavoista ja laajuudesta sekä tarvittavista tukitoimista.</p> <p>HOJKS on laadittava välittömästi erityisen tuen päätöksen jälkeen ja päivitykset tehdään vuosittain lokakuun loppuun mennessä.</p> <p>Suunnitelma tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi. Henkilökohtaista opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa muutetaan aina oppilaan tuen tarpeen tai opetuksen tavoitteiden muuttuessa. Kokeemukset käytetyistä opetusjärjestelyistä, toimintatavoista ja tukipalveluista kirjataan HOJKS:an, ja hyödynnetään tätä tietoa suunnitelman toteutumista arvioitaessa.</p> <p>HOJKS - lomakkeen laatiminen/päivittäminen/arvioiminen:</p> <p>a) HOJKS – lomakkeen laadinnan tai päivittämisen käynnistää erityisopettaja/erityisluokanopettaja, joka myös vastaa suunnitelman kirjaamisesta ja päivittämisestä Wilmaan.</p> <p>b) Huoltajille ja oppilaalle annetaan mahdollisuus osallistua asiakirjan laadintaan, kommentit kirjataan HOJKS:an.</p> <p>c) Opettajat arvioivat oppilaan tilanteen ja suunnittelevat opetuksen tavoitteet ja järjestämisen HOJKS:an ja kirjaavat ne Wilma-lomakkeeseen.</p> <p>d) HOJKS-palaveriin osallistuvat huoltajat, luokan-/aineenopettajat, erityisopettaja/erityisluokanopettaja sekä muut tahot tarpeen mukaan. Oppilas osallistuu palaveriin ikäkautensa edellyttämällä tavalla.</p> <p>e) HOJKS:an otetaan allekirjoitukset silloin, jos siinä on maininta kiinnipidosta. Muissa yhteyksissä allekirjoituksia ei tarvita.</p>
<p>Oppimäärän yksilöllistäminen</p>	<p>Oppiaine voidaan yksilöllistää, jos oppilaan ei ole mahdollista saavuttaa tukitoimista huolimatta yleisen oppimäärän mukaisia keskeisiä tavoitteita hyväksytysti.</p> <p>Hyväksytyyn arvosanaan (5) riittää, että oppiaineen ydintavoitteet suoritetaan hyväksytysti. Mahdolliset vaikutukset jatko-opintoihin tulee selvittää oppilaalle ja huoltajille ennen oppimäärän yksilöllistämistä.</p> <p>Oppiaineiden yksilöllistäminen on linjattu seuraavasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alkuopetuksen aikana ei oppimääriä pääsääntöisesti yksilöllistettä • englantia yksilöllistetään aikaisintaan 3. luokan keväällä, selkeissä tapauksissa yksilöllistäminen on tehtävä ennen yläkouluun siirtymistä • ruotsi yksilöllistetään aikaisintaan 7. luokan keväällä, selkeissä tapauksissa yksilöllistäminen on tehtävä ennen yläkouluun siirtymistä • matematiikka yksilöllistetään aikaisintaan 3. luokan keväällä, selkeissä tapauksissa yksilöllistäminen on tehtävä ennen yläkouluun siirtymistä

	<ul style="list-style-type: none"> • äidinkieli ja reaaliaineet yksilöllistetään vain, jos oppilas on kokonaisvaltaisen vahvan tuen tarpeessa <p>Päätöksen oppiaineen yksilöllistämistä tekee sivistysjohtaja erityisen tuen päätöksellä pedagogiseen selvitykseen. Päätöksen valmisteluun liittyy aina oppilaan ja hänen huoltajansa kuuleminen.</p> <p>Yksilöllistettyjen oppiaineiden tavoitteet, menetelmät, seuranta ja arviointi kirjataan HOJKS:an. Todistukseen merkitään yksilöllistetyn oppiaineen arvosana tähdellä.</p> <p>Mikäli oppilas myöhemmin selviytyy oppimäärän ydintavoitteista hyväksytysti (arvosana 5), tulee oppilaalle tehdä uusi hallinnollinen päätös (tehdään pedagogisen selvityksen pohjalta), jossa päätetään yleisen oppimäärän mukaisesta opiskelusta.</p>
<p>Opetuksen järjestäminen erityisen tuen päätöksellä pienryhmässä</p>	<p>Mikäli oppilaan erityisen tuen tarve on sellainen (esim. vaihtoehtoiset kommunikointitavat), että tukea ei voida lähikoulussa tai muun koulun yleisopetuksen ryhmässä järjestää, oppilas sijoitetaan erityisopetuksen pienluokkaan. Erityisopetuksen pienluokat sijoittuvat Lehmon koulun ja Kontiolahden koulun (yläkoulu) yhteyteen. Erityisopetuksen pienluokissa opiskelevilla oppilailla tavoitteena on joustava osallistuminen yleisopetuksen opetukseen. Opettajien yhteistyöllä tuetaan oppilaan opiskelua lähikoulussa. Oppilas voi opiskella myös osittain yleisopetuksen luokassa ja osittain pienryhmässä.</p> <p>Lehmon koulun pienluokkia voidaan käyttää myös oppilaan lyhyempiä tuki- ja kuntoutusjaksoja varten. Myös yläkoulun pienluokissa oppilas voi olla lyhyemmän jakson.</p>
<p>Toiminta-alueittain järjestettävä opetus</p>	<p>Kontiolahdella toiminta-alueittain toteutettava opetus järjestetään pääsääntöisesti Lehmon koulussa, poikkeustapauksissa tarvittaessa myös yläkoulussa. Tavoitteena on, että oppilas voi opiskella kotikunnassa koko peruskoulun ajan ja näin pysyä lähellä perhettään. Mikäli oppilas on vaikeasti kehitysvammaisen tai vaikeasti aistivammainen ja Lehmon koulussa ei pystytä järjestämään oppilaalle sopivaa opetusta, kunta ostaa peruskoulupalvelut muilta opetuksen järjestäjiltä.</p>